

Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет

**Епідеміологічні дослідження в клінічній
медицині: досягнення та перспективи**

**Матеріали міжнародної науково-
практичної конференції
(3-4 жовтня, 2013 р. Харків, Україна)**

За редакцією Т. О. Чумаченко

Харків 2013

УДК 616-036.2:614.1:311.21(082)

ББК 51.9

Е 67

Епідеміологічні дослідження в клінічній медицині: досягнення та перспективи. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (3-4 жовтня, 2013 р. Харків, Україна) / під ред. Чумаченко Т.О. / Х: «Цифрова друкарня №1», – 2013. – 296 с.

ISBN 978-617-7017-78-2

У збірнику представлені теоретичні та практичні результати щодо методології та особливостей проведення епідеміологічних досліджень в клінічній медицині. Широко висвітлені медичні, етичні, економічні, юридичні, освітні аспекти проведення епідеміологічних досліджень, шляхи удосконалення організації проведення та підвищення якості і рівня доказовості епідеміологічних досліджень у різних галузях медицини (клінічних, медико-профілактичних, експериментально-теоретичних та ін.), використання математичних та інформаційних технологій, наукової інформації для прийняття обґрунтованих управленських рішень, проблеми викладання та підвищення обізнаності лікарів в питаннях проведення епідеміологічних досліджень та доказової медицини.

ISBN 978-617-7017-78-2

ББК 51.9

**Ministry of Health Organisation of Ukraine
Kharkiv National Medical University**

**Epidemiological Investigations in Clinical Medicine:
Achivments and Perspectives**

**Materials of International Scientific
and Practice Conference
(3-4 of October, 2013, Kharkiv, Ukraine)**

Ed. by T. Chumachenko

Kharkiv 2013

3

УДК 616-036.2:614.1:311.21(082)

ББК 51.9

Е 67

Epidemiological Investigations in Clinical Medicine: Achivments and Perspectives. Materials of International Scientific and Practice Conference (3-4 of October, 2013, Kharkiv, Ukraine) / Ed. by T. Chumachenko / Kharkiv, "Tscifrova drukarnya №1", – 2013. – 296 c. 2013

ISBN 978-617-7017-78-2

ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЛЕПТОСПИРОЗНОЇ ІНФЕКЦІЇ В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Тонкошкур Т.І., Чумаченко Т.О., Макскуль Т.Є.,
Обоскалова Д.С., Сухорукова Г.Б.

Головне управління Держсанепідслужби
у Харківській області

ДУ «Харківській обласний лабораторний центр
Держсанепідслужби України»

Харківський національний медичний університет

Вивчення епідемічного та епізоотичного процесів лептоспірозу є актуальним для Харківського регіону. У роботі представлений ряд епідеміологічних та епізоотологічних параметрів, що характеризують лептоспірозу інфекцію в Харківській області за період епідагляду: 1978-2012 роки.

Мета: вивчення закономірностей епідемічного та епізоотичного процесу лептоспірозу в умовах Харківського регіону.

Матеріали і методи. У роботі застосований метод епідеміологічного аналізу, проведено спеціальні дослідження з використанням лабораторних методів для вивчення активності осередків лептоспірозої інфекції.

Результати та їх обговорення. За період епідеміологічного нагляду було зареєстровано 628 випадків захворювання людей на лептоспіроз. Інтенсивний показник на 100 тис. населення коливався від 0,11 у 2012 році до 2,2 у 2004. Підйоми захворюваності на лептоспіроз відмічались кожні 6-8 років: у 1983 році - 2,0 на 100 тис. населення, 1989 р. - 1,33, 1997 р. - 1,74. Як правило, захворюваність мала спорадичний характер з реєстрацією двох групових захворювань (1979, 1986 рр.).

Із загальної кількості захворілих 9 осіб померло, летальність склала 1,4 %.

Основною особливістю лептоспірозів у регіоні є широке розповсюдження природних осередків цієї інфекції. У теперішній час вони відомі в 19 районах області, що приурочені до долин річок Сіверський Донець, Мжа, Уди, Лопань, Оскіл та ін. з найбільшою інфікованістю дрібних ссавців, які мешкають в їх заплавах.

Вивчення епізоотологічного процесу показало, що основними джерелами інфекції були гризуни. Питома вага інфікованих гризунів коливалася в межах 0,76-23,9 %. В природних осередках лептоспірозу головну роль як джерело інфекції грають польова миша (41,5 %), бурозубка звичайна (11,9 %), руда полівка (12,4 %), миша лісова (14,3 %).

Етіологічна структура збудників, виділених від гризунів, представлена лептоспірами 8 серогруп. Найбільш поширеними виявились лептоспіри *Pomona* та *Hebdomadis*, при цьому лептоспіри *Pomona* переважали у 1978-1990 рр. З середини 1990-х років намітилася активізація природних осередків лептоспірозу *Hebdomadis*, і з 2000 р. дана серогрупа збудників стала переважати в структурі циркулюючих штамів.

Клініко-лабораторний аналіз захворюваності людей на лептоспіроз показав, що діагноз лептоспірозу був підтверджений лабораторно в 99,4 % випадків. Частка збудників окремих серогруп в етіології лептоспірозу склала: *Pomona* – 34,7 % , *Hebdomadis* – 21,3 %, *Icterohaemorrhagiae* – 20,5 %, *Grippotyphosa* - 8,6 %, *Canicola* - 3,4 %, *Bataviae* і *Australis* - по 1,8 %, *Cynopteri* і *Javanica* - по 1,4 %.

За весь період спостережень не відбулося зміни домінуючої серогрупи в етіологічній структурі захворювань людей. Нею залишається *Pomona*, проте відзначена тенденція до зниження її частки з 38,6 % до 32,2 %. Перевага в етіології лептоспірозів серогрупи *Pomona* вказує на провідне епідеміологічне значення природних осередків лептоспірозу на території області.

Спостерігається виражене зниження числа захворювань, викликаних лептоспірами *Grippytyphosa* (майже у 3 рази) та поступове зростання двох інших серогруп – *Hebdomadis* і *Icterohaemorrhagia* (у 3,5 і 2,7 рази відповідно). Тенденції зміни етіологічної структури лептоспірозу людей збігаються з такими у дрібних ссавців. Зміна серогрупового пейзажу лептоспір є наслідком впливу екологічних, зокрема клімато-гідрологічних умов, а також погіршення соціально-економічної ситуації в регіоні, що призводить до збільшення чисельності гризунів у населених пунктах.

Захворюваність на лептоспіроз в області має чітко виражену літньо-осінню сезонність, 78,2 % осіб захворіло у період з липня по вересень. Сезонна динаміка захворюваності людей дещо відрізняється від динаміки інфікованості дрібних ссавців, в яких збільшення зараженості відзначається з липня по жовтень, досягаючи максимального розвитку у вересні, коли в епізоотію залучаються гризуни різного віку, а коло видів лептоспіроносіїв найбільш широке.

Аналіз вікової структури захворілих показав, що найбільш ураженою групою були особи працездатної активної частини населення у віці від 20 до 59 років (86,4 %). Серед дітей зареєстровано тільки 3 випадки захворювання (0,6 %).

Захворюваність чоловіків склала 91,9 %, що обумовлено більшою їх активністю і перебуванням на ензоотичних територіях з метою відпочинку, риболовлі або з виробничою необхідністю. Професійний склад захворілих не мав характерних рис.

Показник захворюваності міських жителів перевищував аналогічний показник сільських майже у два рази. На мешканців міста Харкова припадало 61,6 % усієї захворюваності. Однак, зараження городян частіше відбувалося в рекреаційних зонах області, розташованих на ензоотичних територіях. З загального числа захворілих 71,5 % інфікувалися в природних умовах, 9,7 %

- в умовах антропоургічних, а 6,9 % - у сільськогосподарських осередках.

Висновки

1. Лептоспіозна інфекція в Харківській області характеризується наявністю активних природних осередків, які служать основним місцем інфікування людей, наслідком чого є літньо-осіння сезонність захворюваності. В структурі захворілих основну частину складають особи найбільш працездатного віку (20-59 років), переважно чоловіки.

2. В етіологічній структурі лептоспірозу основне значення мають лептоспіри серогрупи Pomona, однак виявлена тенденція до зміни серологічного пейзажу, обумовлена збільшенням частки серогруп Hebdomadis та Icterohaemorrhagiae.

МЕТОДИКА ОЦЕНКИ ПОТЕНЦИАЛЬНОЙ ЭПИДЕМИЧЕСКОЙ ОПАСНОСТИ МЕЖДУНАРОДНЫХ МАССОВЫХ МЕРОПРИЯТИЙ ПО АКТУАЛЬНЫМ ИНФЕКЦИОННЫМ БОЛЕЗНЯМ

Удовиченко С.К., Топорков А.В., Карнаухов И.Г.,
Сафронов В.А., Топорков В.П.

Российский научно-исследовательский противочумный институт
«Микроб»,
ул. Университетская, 46, г. Саратов, Российская Федерация
88452734648, e-mail: rusrapi@microbe.ru

Неотъемлемой составляющей современной общественной жизни является проведение крупных политических, культурных и спортивных мероприятий, объединенных понятием «массовые мероприятия» (ММ). ММ перманентно таят опасность возникновения чрезвычайных ситуаций санитарно-эпидемиологического характера (ЧС), обусловленных заносом инфекционных болезней («внешние»